

...SPµn uygK»onganingda quyosh allaqachon hovli adogK»idagi tutning shoxlari orasidan moK»ralab turar, faraxbaxsh, osuda yoz tongining musaffo havosi daraxtlar soyasini hali ham tark etmagan; sPµn kPµcha qanday Pµtgan boK»lsang soK»rida oK»sha holatda yuz tuban tushib uxlab qolgan eding; sPµning butun vujuding kPµchagi ichkilikning asoratidan qaqshab ogK»rirdi, koK»ngling aynib, tomogK»ing quruqshib qolgandi - sPµn kPµcha uyga qay holatda kPµlganingni ham yaxshi eslolmading, ulfatlaring sPµni mashinaga oK»tirgK»izib yuborishgandi. Esingda, faqat mashinaning tPµz yurganidan guvillagan tovushi hamda sPµnga nomavB™lum boK»lgan qandaydir loysuvoq uylar va jinkoK»chalargina saqlanib qolgandi. Boshqasini eslolmasding. ToK»shak boitb kPµtib, Pµlkalaring uyushib qolgandi. OK»rmingdan turib, xotining uch kuncha burun hali otasinikiga kPµtmasdan olib kPµlgan bir shisha qatiqni muzxona burchagidan topib olib ichganingdan kPµyin koK»ngling aynigani bir oz bosildi, oK»zingni bardam sPµza boshlading.

Karaxtligingni yozish uchun yuvinib olmoqchi boK»lding, yarim Pµchinib joK»mrakni buraganingda Pµr ostidan uzoq guvillagan tovush eshitildi va bugun ham suv yoK»qligini bilib asabiylashib tupurding. Aksiga olib paqirlar ham boK»m-boK»sh edi. SoK»rining bir chPµtiga oK»tirib, quyosh nurlariga choK»milib yotgan osmonga qarading, osmon goK»zal va sPµning xayollaring kabi bPµpoyon, xayol kabi jozibali edi; tut shoxlari orasidan osmon parcha-parchalarga boK»linib koK»rinardi; tut shoxida ikkita chumchuq oK»ynab yurar, bir-biriga qarab hadPµb chirqillashardi. Shunda birdan sPµnga qoK»shni hovlilarni ham, mashinalar tinimsiz oK»tib turadigan koK»chani ham qandaydir gK»alati osoyishtalik qoplaganday tuyuldi. SPµn birdan xushyor tortib, atrofga yaxshilab quloq solding, yoK»q, rostdan ham atrofga gK»ayritabiiy osoyishtalik choK»kkan edi. Bunday boK»lishi sira kutilmagan hol edi, chunki bugun dam olish kuni, qolavPµrsa, shundoq eshikning tagidan oK»tgan koK»cha shaharning eng gavjum koK»chalaridan biri edi. SPµn soK»rining chPµtiga suyanib, oraliq dPµvordan boshchiqarib qoK»shningning kPµng hovlsiga qarading, qoK»shningning kPµng hovlisida hPµch kim yoK»q, IPµkin oynavand ayvonning eshigi lang ochiq turardi - hovli oK»rtasidagi torda choysahblar va kir-chir osilgan, soK»riga xuddi mPµhmon kutishayotgandPµk atlas koK»rpachalarda joy solib, dasturxon tuzab qoK»yilgan edi, biroq na qoK»shningning oK»zi, na hovlini har doim boshiga koK»tarib oK»ynashadigan bolalarning bironisasi koK»rinmasdi.

- XPµy, Rashid ogK»a, - sPµn iloji boricha qoK»shningga yoqadigan ohangda ismiga B«ogK»aB» soK»zini qoK»shib chaqirding. TamogK»ing quruqshib qolganidan tovushing boK»gK»ilib chiqdi - hovli etagidagi oK»zini oftobga toblab yotgan it boshini koK»tarib, sPµnga bir nazar tashladida, hPµch qanday havf sPµzmagach, yana oK»sha holatda choK»zilib oldi. Hovlida hPµch kim yoK»q edi - balki ichkarida kino-pino koK»rayotgandir, dPµb oK»ylading hovlingga qaytib tusharkansan.

SPµn boshqa iloji yoK»qligidan paqirni olib, koK»cha boshidagi vodaprovodga qarab joK»nading, u Pµrda hamisha suva boK»lardi, - suvni vaqti-vaqti bilan iqtisod qilishni oK»ylovchilar nPµgadir bu nuqtani unitib qoK»yishgandi. SPµn koK»chaga chiqib biroz Pµngil tortding - har qalay, koK»chada mashinalar oK»tib turardi, faqat ulardan chiqayotgan tovush odatdagidan pastroqdPµk edi, - balkim qulogK»ing shangK»illayotgani uchun tovushlar zoK»rgK»a eshitalayotgandir. Vodoprovodgacha ikki yuz qadamcha kPµlardi - hovliga qaraganda koK»cha issiq va havo birdan dim boK»la boshlagandi; yoK»ldan hovur koK»tarilib, gup etib dumoqqa urar, yoK»lka chPµtidagi ariqchadan balchiq xidi anqirdi - yoz quyoshi esa tobora jazava bilan shundoq shahar ustida issiqlik nogK»orasini qoqib turardi; balkim shuning uchundir, koK»chada yoK»lovchilar kam edi.

Dam olish kunlari aksariyat yoK»l va yoK»lak gavjum, sPµrshovqin boK»lardi. Biroq bu narsalar sPµning diqqatingni unchalik tortmadi, boshing ogK»rib turganidan sPµn tPµzroq yuvinib olishni oK»ylarding.

SPµn oK»zingga qarab kPµlayotgan ikki yoK»lovchi bilan vodaprovod oldida uchrashding; ular nimadir toK»gK»risida bahslashib kPµlishar, sPµnga dPµyarli evB™tibor bPµrishmasdi va sPµn ham ularni odatdagi yoK»lovchilar dPµb oK»ylaganing uchun aqilli koK»z qiringni ham tashlamading, vodaprovodning toK»gK»risiga kPµlib, ular sPµni koK»rib qolishdi-yu, taqqa toK»xtab, bir zum bPµzrayib qarab turidi. SPµn oldiniga ularga qaramading ikkalasi oK»zingga tikilib turganini sPµzgach, shunchaki nigoh tashlading, nigoh tashladinggu yuraging shuv etib kPµtdi - sPµnga qarab turgan ikki yoK»lovchining ham hozir toK»kilib tushadigandPµk koK»zlari bPµjo va oK»ta qiltirid edilar - agar yurib kPµlayotganini koK»rmaganingda edi, bolalar ustixonga hazillashib shim-koK»ylak kiygizib, koK»chaga chiqarib qoK»ygan dPµb oK»ylashing mumkin edi, - ikkalasining yuzida ham xPµch qanday ifoda yoK»q, bu yuzlar yozuvi oK»chib kPµtgan qogK»ozga yoki sovuq urgan anorga oK»xshar, koK»zlari biroz choK»chib IPµkin hadiksirab boqib turardi; ular bir zum kalovlanib turgach, sPµning oldingdan tisarilibroq oK»tib kPµtishdi; - ularning ikkalasi ham bir xil jigarrang koK»kragiga qandaydir raqam bosilgan yoK»l-yoK»l pijamalar kiyib olishgandi oldingdan oK»tib kPµtisharkan, hovlida ulardan aynigan goK»shtning hididay zax aralash qoK»lansa murda xidi kPµldi-sPµn yoK»lovchilarning izidan qaramoqchi eding, biroq nPµgadir yuraging dov bPµrmadi, sPµni qandaydir qurquv hissi qoplab olgan va bu qoK»rquv tong shafagK»iday yuragingning bir chPµtida sPµkin toK»gilib kPµlardi joK»mrakni ochib, yuzingni suvga bosarkansan, oyoqlaring orasidjan birrov orqaga koK»z tashlashga ulgurding ikki yoK»lovchi ham orqalariga qarab-qarab tPµz-tPµz kPµtib borishar va bir-biriga nimadir dPµb imo-ishora qilishardi.

SPµn yoK»lovchilarga boshqa qaramaslikka ahd qilding, paqir toK»lgach izingga burilarkansan yoK»lovchilarning muyulishdan burilib, chap koK»chaga kirib kPµtganini koK»rding... B«Bular kim boK»ldi? - oK»ylading sPµn ichingda, - nPµga bunday shubha bilan qarashdiB».

SPµn nPµgadir, ikkalasining ham yuzini eslab qololmaganding. Asli ularning eslab qoladigan qiyofalari yoK»q edi. SPµn xayoling band etgan savollarni miyangdan bir silkib toK»kib tashlaganday ogK»riyotgan karaxt boshingni sarak-sarak qilib qayta-qayta silkidting. Yuzingni yuvgach karaxtliging biroz tarqagan, oK»zingni Pµngil va sogK»lom his eta boshlagan eding; koK»cha qiziyotgan boK»lsa ham, daraxtzor hovlilardan tong salqini ufurardi.

SPµn xuddi boyagi yoK»lovchilarga oK»xshagan uchinchi yoK»lovchi bilan qoq ostonada - boya B«Rashid ogK»aB» dPµb chaqirgan hovlidan chiqib kPµlayotganda duch kPµlding; bunisining ham koK»zlari sovuq, yuzi koK»ngilni sust qiladigan darajada koK»kazak, kiyimi ham xuddi oldingi yoK»lovchilarnikiday edi. U ham dastavval shoshib qoldi, sPµnga bosh oyoq razm solib chiqqach, darrov iziga qaytib eshikni sharaqlatib yopib oldi. Bunisi yoshroq, IPµkin bu yoK»lovchining ham eslab qoladigan qiyofasi yoK»q edi, toki sPµn oK»z hovlingga kirib kPµtmaguningcha, eshik qayta ochilmadi. Vodoprovod oldidagi yoK»lovchilarning sPµn boshim shishib kPµtganidan mPµnga shunday tuyulgan boK»lsa kPµrak, dPµb oK»ylaganding, biroq ikkinchi bor duch kPµlgach, sPµn tashvishlana boshlading. Hovlingga kira solib, eshikni tambalab qoK»yding, sPµn oK»zing uyda boK»lganingda eshikni hPµch qachon tambalamasding.

Paqirni bir chPµtga qoK»yib, soK»ridan osilib, yana qoK»shni hovliga sPµkin uzalib qarading, hovlida it hali ham oK»sha Pµrda choK»zilib yotar, sahnda daraxt barglari orasidan sirgK»alib oK»tgan quyosh shubB™lari oK»noqlar, soK»rida esa uch kishi gaplashib oK»tirar va bir-biriga nPµlardir dPµb mulozamat qilishardi: sPµn qoK»rquvdan endi batamom sPµrrayib qolding;

soK»ridagi uchalasi ham bir xil kiyinishgan edi, uchalasining ham yuzi sovuq, ifodasiz, goK»yo yuzlari oK»rnida bir parcha koK»kish yalov xilpirab turganday edi. qoshsiz koK»zlari bir-biriga chaqchayib tikilardi. Oyoqlaring boK»shashib, turgan joyingga oK»tirib olding. B«Bakim mP»unga shunday tuyulayotgandir? - oK»ylading sP»un sarosima aralash. Yo ichimlikning tabi™sirimikan?!» SP»uning karaxtliging birdan tarqadi-ortiq boshing ham ogK»rimay qoK»ydi. Boshing-koK»zingni yaxshilab yuvib olgach artindingda, qaznoqdan narvon kP»ultirib, yana qoK»shni hovliga qoK»rqa-pisa koK»z tashlading yoK»q rostdan ham uch kishi soK»rida hamon gaplashib oK»tirar, toK»gK»rirogK»i, koK»m-koK»k qonsiz lablarini ochib yumishardi, - lablari ochilganda qopqora gK»orday tishsiz ogK»izlari koK»rinib kP»utardi. Endi hP»uch qanday shbhaga oK»rin yoK»q edi: yo sP»unga, yoki koK»zlaringga bir gap boK»lgandi. Shunda xotining va bolalarini otasinikiga yuborganingdan bP»uri birinchi marta xayxotday kimsasiz hovlida yolgK»iz ekaningni anglading va bundan birinchi marta vahimaga tushding. Xotiningni balkim otasinikiga yuborish kP»urakmasmidi? Balkim tabiblar ogoh etganiday sP»uni ichimlik shu holga solgan va koK»z oldingga shuning uchun allambalolar koK»rinayotgandir?! Karaxtlikdan asar ham qolmagan, kP»uchadan buyon shuuringni qoplab turgan xiragina tuman ham tarqab kP»utgandi. Ozqozoningni boK»m-boK»sh boK»lishiga qaramasdan hP»uch narsa torting kP»ulmadi. SP»un uyga kirib, oK»zingni toK»shakka tashlading va oK»zingga yoK»ldosh boK»lib turish uchun radioning tugmachasini bosding, undan yaqin oK»tmishda qatlaom etilgan odamlarning oqlangani va ularning oK»limi toK»gK»risida eshittirish borardi, biroq sP»un maxsus xabarni oxirigacha eshitg kP»ulmadi. Radioni oK»chirarkansan, uning ustida turgan qirrali qalpoq kiygan otangning suratiga koK»zing tushdi. SP»un hP»uch qachon otangni koK»rmaganding. LP»ukin otangni olib kP»utgan kP»uchasidlan buyon baribir qaytadi dP»ub eshikni doim ochiq qoK»yadigan onang hatto soK»nggi pallada ham B«U qaytadi... MP»un kutolmadimB» dP»ugandi. Suratdan koK»zingni olib dP»urazaga qarading. Shu zahoti oK»rningdan oK»qdP»uk irgK»ib turding - nazingda dP»urazadan kimdir sP»uni kuzatib turganga oK»xshardi, va kuzatayotgan, shubhasiz, boyagi qoshsiz odamlardan biri edi. SP»un dP»urazaga tikilgansa bir muddat qotib qolding; yoK»q, dP»urazada oftobning qiyo nurlaridan hosil boK»lgan rang-barang jilvalar akslanardi, soK»ng ichkariga tirqirab toK»kilardi. SP»un bir ichki sP»uzgi bilan yugurib hovliga chiqding; nazaringda kimdir eshikdan sirgK»alib chiqib kP»utganga oK»xshadi. Bu holdan qaltirab kP»utding; eshik tambalangancha turar, IP»ukin u xuddi sim-simday ochilib yopilganini sP»un aniq koK»rgan eding. SP»un madorsizlanib qolgan oyoqlaringni zoK»rgK»a koK»tarib hovli eshigigacha bording - tP»umir surguch har qanday zarbaga dosh bP»uroladigan kP»ulbatda sodiq quldai sal egilib turardi. Eshik ochilgan boK»lishi sira mumkin emas edi. Tashqaridan esa vizillab oK»tayotgan mashinalarning tovushi elas-elas eshitilardi.

TP»umir surguchni ochib tashqariga qarash-qaramaslikni bilolmay taraddudlanib qolding va tavakkal qilib koK»chaga qulfning tirqishidan moK»ralading va ranging oqarib kkP»utib, dP»uvorga suyanib qolding, eshikdan oK»n bP»ush qadamcha narida boya sP»un koK»chada koK»rgan ikki yoK»lovchi turar, ularning kiyimidan va sumbatidan tanib qolgan eding va ular egniga jigarrang kostyum kiygan, kiygan qirrador qalpogK»iga qizil bogK»ich tikilgan xuddi oK»zlaridP»uk qoshsiz, yuzi surp kamarli kishiga sP»uning uyingni koK»rsatib nimadir dP»uyishar va qoK»llarini silkib-silkib qoK»yishardi; kamarli kishining quroli borligi aniq edi - ikki yoK»lovchi nimanidir havoda chizib, sP»uning hovlingga ishora qilgach, u quroli osilgan gK»ilofni ushlab-ushlab qoK»yardi - endi hP»uch qanday shubhaga oK»rin qolmagandi; SP»un kP»uchasi uxlaganda shaharda nimadir sodir boK»lgan, sP»un esa gK»afatda qolgan eding. KoK»z oldingda sodir boK»layotgan bu voqP»ular yurakni siqadigan darajada gK»ayritabiyi edi - na oK»ng, na soK»l tarafdagi qoK»shnilarning hatto hamisha baqirib-chaqirishadigan bolalarning ham tovushi eshitilmasdi - NP»uga sP»un ilgariroq buni sP»uzmaganingga hayron qolding - aloha, daraxtma-daraxt uchib yurgan chumchuqlar ham ehtiyotkorlik bilan chugK»urlashardi.

Dafv™matan nima qilish kP»urakligini bilolmay kalovlanib turding; tashqaridagilar nimagadir tayoyrlanishar, kamarli kishining yonida miltiq tutgan uchta askar ham paydo boK»lgan kamarli kishi ularga hovlini koK»rsatib nimadir buyurardi. Nahotki ular sP»uning hovlingni koK»rsatishayotgan boK»lsa?! Hozir, shu daqiqadayoq nimadir qaror qilishing kP»urak; balkim alaxsirayotgandirsan - biroq bu mumkin emas, sP»un xushyor va uygK»oq ekanligingni juda yaxshi anglading; balkim maxsus xizmatdagilar shunday kiyimga oK»tgandir? Har narsa boK»lishi mumkin, shu daqiqada nimadir qilishi kP»urak, qandaydir favqulodda chora oK»ylab topishing kP»urak. KP»uyin kP»uchikishing mumkin. SP»un uyga yugurib kirding, bu fikringdan hatto quvonib ham kP»utding - nP»uga oldinroq shu narsa xayolingga kP»ulmadiykin?! SP»un dahlizga kirib, boshini qorniga qoK»yib yotgan mushukday mungK»ayib turgan tP»ulP»ufonga yopishding va uyi oK»zingdan bir koK»cha narida boK»lgan hamda yordamga P»utib kP»ulishiga koK»zing P»utgan barvasta sinfdoshingning raqamini tP»urding. Shoshib qolganingdan ikki-uch marta chalkashib kP»utding, yo oxirgi, yoki oK»rtadagi raqamni tashlab kP»utib tP»urarding; nihoyat tushdi, shP»ukilli, narigi tomondan, albatta sinfdoshingning dahlizida tP»ulP»ufon jiringlayotganini bildiruvchi muddat-muddati bilan boK»gK»iq gK»oK»ngK»illash eshilib, P»ungil nafas olding. TP»ulP»ufon uzoq jiringladi - sP»un suyagi ogK»ir sinfdoshing, ataylab uzoq maxtal qilib soK»ng olishini va kP»uyin B«birinchi qoK»ngK»iroqdayoq oldimB» dP»ub turib olishini, oK»zi esa kulib yubormaslik uchun tishini-tishiga bosib tirjayib turishini xayolingga kP»ultirib, koK»ngling xufton boK»lib turganiga qaramay tirjayib qoK»yding. Bu dunyoni suv bossa toK»pigK»iga kP»ulmaydigan sinfdoshing sP»unga boshqalardan koK»ra koK»proq yoqar va sP»unga oK»zini yaqin tutardi; garchi u biroz tanbal boK»lsayam zarur paytda doK»sti uchun oK»zini tomdan tashlashga tayyor edi. Balkim shuning uchun aynan unga tP»ulP»ufon qilgandirsan? TP»ulP»ufon uzoq gK»oK»ngK»illashdan soK»ng sharaqlab koK»tarildi va doK»stingnikiga mutlaqo oK»xshamagan ancha qoK»pol va boK»gK»iq ovoz eshitildi. B«TP»urgovchi eshitadi...B» SP»un quloqlaringga ishonmayotgandP»uk avval tP»ulP»ufon dastasiga tikilib qoK»yding, soK»ng xuddi ovoz egasini quloqlaring bilan koK»rmoqchidP»uk butun vujudingni diqqatga aylantirib, bu quruq va dagK»al ovozga quloq solding.

- Kim?! Bu kim?! - soK»rading sP»un gK»alati bir hisdan qaltirab kP»utib.

- B«TP»urgovchi, nima gapingiz bor, gapiringB». BuyrugK»omuz ohangda sim tizimchalari orqali oqib kP»ulgan tovush sP»uning butun tanangni nimtalab tashladi, goK»yo oK»sha narigi uchdan bir tomchi zahar oqib kP»ulib, qon tomirlariga tushgan-u, hamma narsani algK»ov-dargK»ov qilib yuborganday edi - yuraging shuv etib kP»utdi - bu hozirgina koK»zlaring bilan koK»rgan manzaradan koK»ra dahshatliroq edi va sP»un endi tush koK»rmayotganingga, uygK»oq ekanligingga mutlaqo ishongan, koK»rganlaring eshitganlaring boshingdan kP»uchirayotgan voqP»ular ekanligiga endi zarracha shubha qilmasding. Biroq nahotki kP»uchagina quyosh botishidan sal burun ulfatlaring bilan mayxoK»rlik uchun xiyobonning xilvat burchagiga kirmaslarindan oldin boshqacha boK»lgan dunyo bir kP»uchada shunchalar oK»zgargan boK»lsa?!

SP»un endi xayolingga kP»ulgan yaqinlarning va tanishlarningning raqamlarini tP»urar va oK»sha bir xil boK»gK»iq sur tovushda B«TP»urgovchi eshitadiB», B«TP»urgovchi eshitadiB», B«TP»urgovchi eshitadiB» dP»ugan bir xil javobni olarding. SP»un endi dahshatga tushding - yuz bP»urgan hodisa shunday edi: yo biron ruhiy kasalga yoK»liqqan, yo dunyo rostdan ham bir kP»uchada

boshqa, vahimali, sPurtaB™qib, gK»ayrioddiy qiyofaga kirgan va sPun bilgan, sPun koK»rgan dunyoning ismi oK»zgargan, yoki qandaydir qiyomavt boK»lganu sPun qaysidir hikoyada oK»qiganingdPuk oK»zga dunyoga tushib qolgansan... O, qandayin oK»yin bu? O qandayin mashB™um oK»yin bu? SPun boshingni changallab oK»tirib qolding. Nima boK»ldi unga, u kim? Kim edi? qani u bilan boK»lgan, sPuvgan odamlar? U sPuvgan ovozlar qani? U qaysi gunohi uchun bu jazoga mustahil etildi? Hovlida baB™zi-baB™zida shitir-shitir qadam tovushlari eshitalayotganday boK»lardi - uyda ham qandaydir sharpalar sPuni taB™qib qilayotganga oK»xshardi. Endi tPulPufonda ham, qoK»shnilardan ham, umid yoK»q edi; Nima yuz bPurdi?! NPuga dunyo shunchalik oK»zgaribdi-yu sPun bPuxabar qolibsan? NPuga yangi dunyo bu qadar alogK»-chalogK», xatarli, qandaydir mashxar dunyosida yurganga oK»xshaydi odam? Yoki narigi dunyoga borib qoldimi? Kim uning bu savollariga javob bPura oladi? HPuch kim! YolgK»iz umid oK»zidan! OK»zinggina bu mudhish manzaralarning tagiga P»tishing mumkin; boshqa xPuch kim! HPuch kim! SPun B»nima qilish kPurakligini oK»ylay boshlading, yuraging xuddi sPuhrlangan daraxtday lahza sayin xavotir va gumon mPμvalari tugar, bu mPμvalar butun vujudingga yopishib olgandi, birdan hayolingga kPulgan fikrdan shuuring yarq etib yorishib kP»tdi. KPuchagi xiyobonga boradi, balkim, dam olish kuni boK»lgani uchun bugun doK»stlaringni koK»pi oK»sha P»rdadir? Ular bilan kPungashib oK»ziga nima boK»lganini maslahatlashib oladi. Bu fikr sPunga biroz taskin bPurdi, sPun goK»yo bu uyga qaytib kirmaydigandPuk eshiklarni qulflading; Soqolingni olib oK»tirmading - bu koK»ngilga sigK»mas, bundan tashqari sPuning yuraging xapriqar, vujudingga qandaydir qoK»rqinchli hayvonlar ichida yolgK»iz qolganday bir zaqqum vahima oK»rmalab kirgandi. Hovli eshigingni oldiga borgach, har ehtimolga qarshi tiriqishdan tashqariga yana koK»z yugurtirding; uch askar bilan qamarli kishi - ularda ham dPuyarli qiyofa yoK»q edi - toK»gK»ri sPuning eshigingga qarab kPulishar, ikki yoK»lovchi qaygadir gK»oyib boK»lgan edi. SPun bir muddat taysallanding, agar eshikdan chiqsang shartta ushlab olishadi, ular vajohatlaridan aynan shuning uchun kPulishayotgan, agar yana bir nPucha daqiqa hovlida qolsang qoK»lga tushirishlari aniq! Balkim qoK»shnilarningni shu tariqa imi-jimida olib kP»tishgandir? OK»ylab oK»tirmay orqa dPuvorga qarab yugurding, eshik uch marta qattiq urilganda sPun dPuvordan oshib tushayotgan eding. Hovlining bu tomoni sPurdaraxt jin koK»cha edi. KoK»chada hPuch kim yoK»q, daraxtlar qilt etmas, boshqa joylarga qaraganda bu P»r salqinroq va xilvatroq edi. SPun daraxtlar oralab narigi boshidagi ochiq maydonga qarab yoK»l olding - u P»r hamisha gavjum boK»lar, ayniqsa, dam olish kunlari yosh talanga toK»lib kP»tar, u P»rda odamlar orasida boK»lish xavfsizroq va xatarsizroq edi. SPun maydon tomon yugurib borarding. Yoningdan zuvillab izma-iz ikkita mashina oK»tib kP»tdi, IP»kin mashinalarning haydovchilarini koK»rishga ulgurmanding lip etib oK»tib kP»tdi - agar yaxshilab razm solganingda, unda mashinalarni ham qoshsiz odamlar boshqarib borayotganini koK»rarding, va bundan yuz chandon vahimaga tusharding, ehtimol. SPun ochiq maydonga chiqqaningda, rostdan ham bu P»r gavjum, odamlar bu salqin maskanda shunchaki kPuzib yurishar, favvora atrofidagi oK»rindiqda yastanib oK»tirishar, daraxtlar tagida guruh-guruh boK»lib suhbat qurishar, muzqaymoq va ichimliklar doK»koni oldida uzun boK»lib navbatda turishar, maydonning qoq oK»rtasida jangovor orkPμstr jaranglardi; u qandaydir tantanali kuy chalardi; bu kuy odamning ham gK»ashiga tP»gar, ham nPugadir kishini jiddiy qilib qoK»yardi, toK»gK»rirogK»i trubalar va nogK»oralarsasi odam eshitib yurmagan bu kuydagi tajovuzkorona ohangdan esankirab qolishi mumkin edi.

SPun daraxtlar ichidan oralab, ichimliklar doK»koni tarafga oK»tmoqchi eding, tPuz yurganingdan va kPuchagi mayxoK»rlikning taB™sirida juda chanqab kP»tganding, baxtga qarshi kun ham tobora qizib borardi; qoK»rquvdan va shoshib yurganingdan koK»ylaging badaningga chippa yopishib qolgandi, - IP»kin shu dafB™ma maydonda oK»zingga qarab kPulayotgan yigit bilan qizni koK»rib, shamday qotib qolding, soK»ng shamday eriy boshlading; ular sPunga yaqin kPulib qolgan, bir-birini yalab yulqishayotganidan atroflariga dPuyarli qarashmasdi ham. qiz yoK»l-yoK»l erkakcha koK»ylak kiyib olgandi u haddan tashari goK»zalga oK»xshar, IP»kin qoshsiz yuzi kishini vahimaga soladigan darajada oppoq, dPuyarli yuz emas, bosh oK»rnida rangsiz tugK» xilpirab turgandPuk edi. Yigit ham juda yosh, koK»kragiga yaltiroq nishona qadalgan, IP»kin arvochday sharpasiz va yuzi oK»ta taftsiz edi. SPun shundan soK»nggiga maydondagilarning yuziga va kiyimlariga tPuz-tPuz razm solib chiqding - goK»yo bir bichimdan chiqishganday, suvning tagida yotishgandPuk koK»kazak yuzlar bir-biriga oK»xshar, hammasi qoshsiz va baliqday chaqchaygan odamlar edi. Boya hovli yonida koK»rgan ikki yoK»lovchi ham maydonda kPuzib yurishar, sPun ularni jussalari va kiyimidan tanib olganding, yuzlariga qarab, maydondagilarni bir-biridan ajratish qiyin edi.

Ular sPunga orqa oK»girib turgan qandaydir ayolga xushomad qilishardi, aftidan, ha dP»b kulishardi.

OK»zingni daraxtlar panasiga olarkansan sPuni haddan tashqari vahima qoplab oldi. Bu nima oK»zi? RoK»yomi? Tushmi? Ertakmi? Yo qandaydir qoK»rqinchli suratmi? Nima boK»ldi unga? NPuga bu holatga tushdi? Anovilar kim? Bu savollarning har biri sPuni och boK»riday kP»mirardi. Nahotki goK»yo vaqt ham, shamol ham, va yuraging ham toK»xtab qolganday edi. Nahotki butun shaharni badanidan zax va oK»lik hidi kPulayotgan odamlar zabt etib olgan boK»lsa? Nahotki shahar shu arvoh sifat odamlar tasarrufiga oK»tgan boK»lsa?

Maydon chP»tidagi bayroq osilgan muxtasham binoda tPunglik va insonparvarlik hamda fan taraqqiyot toK»gK»risida qandaydir davB™atkor shoirlar osilgandi, goK»yo bu shiordagi suvlarga yomgK»irning ham gK»ashi kPulganday qizil alvonni oqqa boK»yab tashlagandi.

Maydondagi odamlarning kiyimi ham allanP»chuk gK»alati edi - koK»pining egnida eskirib kP»tgan nimdosh mundir osilgan, ayollar esa bundan qirq-ellik yil burungi andozada odmigina kiyinishgan, IP»kin hammasining koK»zlarida sarosima, tahlika va gumon aralash bir qoK»rquv qotib qolgan, goK»yo bu qoK»rquv ularning butun badanidan ufurayotganday edi.

Balkim unga shunday tuyulgandir? Balkim oK»zi vahimaga tushgani uchun maydondagilar ham qoK»rqayotgandPuk boK»lib koK»ringandir. Bu gK»aroyib va yolgK»onchi dunyoda har narsa boK»lishi mumkin. SPun daraxtzorning quyuroq joyiga kirib, oK»zingni biroz bosib olmoqchi, maydondagilarni yaxshilab zimdan kuzatmoqchi eding, biroq shundoq orqangdan, daraxtlar ichidan mozoriston qargK»asining qagK»illashiga oK»xshash gK»oK»ngK»illash eshitildi, sPun oK»zingni daraxt shoxlari orasiga olib, darrov tovush kPulgan tarafga oK»girilding. SPun kuoK»may qolganding, sPun kirib oK»tirmoqchi boK»lgan daraxtzor chP»tuga kPung suyanchiqli oK»tirgK»ich qoK»yilgan va u P»rda maydondagilarga qaraganda biroz zamonaviyroq kiyingan, biri oliftalarcha hassa tutgan ikki kishi gaplashib oK»tirishar. SPunga tomon orqa oK»girib oK»tirganlari uchun sPuni koK»rishmagan edi, vaholanki, oralarning ikki qadam ham chiqmasdi. Ular qandaydir shP»B™riy unsurlar haqida gaplashayotgan edi. Goh-gohida kimlarnidir gK»azab bilan soK»kishar, qoralashardi; SPun ikkala suhbatdoshning achchiqlanganini quloqlari dildirab kP»tganidan bilib qolarding.

Bu ikkala gK»alati odamning gap soK»zidan soK»ng sPun nimanidir gK»ira-shira anglayotganga oK»xsharding. Anglagan narsalaringdan shunchalar qoK»rqib kP»tdingki, boK»gK»zingdan nimadir oK»tib kP»tdi-da, butun ichingni uydirib oK»tib,

oyogK>ingdan chiqib kP<tdi.

Nahotki, butun shaharni oK>liklar bosib olgan boK>lsa?! Bu yuzsizlar guruhi nP<ga buncha shovqin-suron qilishayotgani, tP<lp<fon, qoK>shni hovlidagi sharpalarning sababi buyoqda ekanda? SP<un nimanidir anglaganla oK>xsharding va endi maydondagilarning kiyimidan, yuzidan, badanlaridan ufurayotgan hiddan hP<uch bir ajablanmasding ham.

Bu P<urdan tP<uzroq kP<utish kP<urak, hozir sP<uni shu qiziqtirardi, xolos. Bu P<urda - oK>lik mahbuslar saltanatida qolib boK>lmasligini yaxshi anglarding; shaharda qolish lahza sayin xatarlashib borardi. KP<utish, xotiningni va bolalarini bu havfdan ogoh qilishing kP<urak edi. Toki ular bu dahshatni koK>rmasin.

Maydonda orkP<ustrning jangovor kuyi jaranglar, qandaydir harbiy qism tantana bilan oK>tib borar, ular saf tortib yurishlariga qarab, odamning eti jimirlashib kP<utardi. GoK>yo ular biron harbiy maqsadda emas, aynan, odamlarni vahimaga solish uchun saf tortib oK>tishayotgandP<uk edi, atrofda, gulzorlarda, soya salqin joylarda yuzida qoni yoK>q, koK>zlari oK>t boK>lib chaqnagan, boK>yinlari darroz odamlar butun maydon boK>ylab kP<uzib yurishardi. Ularning koK>zlarida umrlari kabi shubha va nafrat yonib turar, hP<uch narsadan ajablanmay qoK>ygan qorachiqlarida boshqa bir ifodani qish qiyin edi. Ularning oK>zlarini tutishlari avaxatti-harakatlari osmonda biron oK>laksa izlab aylanib yurgan och quzgzK>unga oK>xshar, faqat bularning qanotlari yoK>q edi. Bab B<TMzan bu koK>zlarda hayotning chigal kalavallari sochilib yotganini, goK>yo odam na tuproqdan, na suvdan emas, faqat gK>azab va nafratdan yaralganday, ularning butun vujudida alamzadalik aralash xudbinlik va johillik furib turganini, sinchiklab qaragan odam qorachiqlarining toK>rida shamlari uchib yotgan abadiyat mP<uhrobini koK>rish mumkin edi va bular hammasi ularga nisbatan kishida hayrixohlikni emas, qandaydir qoK>rquv va vahimani uygK>otar, ularning koK>zlaridagi ana shu osoyishtalik va maxtallikka oK>xshash koK>nikma ularni qanday qilib bu aql va tafakkurning xarobasi kabi na biron rP<uja, na biron maqsad bilan emas, balki pala-partish qurib tashlangan, binolari qadim davrlardagi - darvoqP<u unchalik ham qadim ham emas - avaxtalardan andoza olib qurilgan shaharga nP<ga toK>satdan bildirmasdan bostirib kP<ulishganini va hP<uch bir qarshiliksiz butun shaharni egallashganini fosh qilib turar, ana shu fosh qilishning oK>ziyoq vahimali va dahshat edi - axir ularning zahil, chandiqli yuzlari odamni bir zum esankiratib qoK>yar, va eb B<TMtiqod, sadoqat, ezgulik dP<ugan, odam bir umr sigK>inib kP<ulgan oK>tishga arziydigan tuygK>ular aslida puch narsadan iborat ekanliklarini ular oK>zlarining qismatlarida va maydonda, shahar koK>chalarida bP<usaru-poy izgzK>ib yurishlari bilan isbotlab turganday boK>lishardi; bularning barini sP<un daraxt tagiga choK>kkan koK>yi maydondagilarni kuzatib turib oK>ylagan eding va yaqinginada sP<un oK>zing ishlaydigan roK>znomada bu oK>lik mahbuslar haqida shunday fikrlarni yozgan va maqolang shov-shuvlarga sabab boK>lgandi. OK>sha kuni ularga qarab turib yana nP<ularni oK>ylaganding? SP<uning qalbingda qanday gumon ayiqlari oK>kirdi, bu mP<unga qarongK>u. MP<unga ayoni faqat huki, qiyofasiz, va oK>liknuxsa odamlar shaharni oK>zlariniki qilib olganlariga hP<uch qanday shubha yoK>q edi. qachon?! qay mahalda?! Faqat mana shu narsa jumboq. Nahotki, bir kP<uchada shunchalik oK>zgarsa?? Yoki sP<un gP<umP<olitlarday oylab uxlab qoldingmikan?! BoK>lishi mumkin. Unda xotini bir haftadan soK>ng qaytib kP<ulaman dP<ugandi, nP<ga ular yoK>q? Yoxut bu oK>lik shotirlar qoK>shnilari kabi bolalari va xotinini olib kP<utishdimikan? qayga? NP<uga? SP<un yana savollar tigK>i parroni ostida qolganding, nima qilib boK>lsa ham bu P<urdan kP<utish kP<urakligi damo-dam butun hayolingni band etib olardi. Biroq qaP<urga?! Balkim bular butun dunyoni egallashgandir? SP<uning koK>zing tinib, boshing aylana boshlagandi, sP<un hatto oK>rningdan irgK>ib turganingni, daraxt shohi chap yuzingni tilib oK>tganini ham bilmay qolding, extiyotkorlikni ham unutib qoK>yganding. Xayoling parishonligidan yuraging gK>azab oK>chogK>iga aylangandi. KoK>nglingni qoplagan mashv B<TMum fikrlar, vasvasalar ogK>ushida yoK>lakni tP<ulba kabi kP<usib oK>tayotganingni ancha kP<uch - yoningdan oK>ngingdan soK>ngingdan qonsiz, sovuq yuzlar qahr bilan P<ub qoK>yuguday tikilayotganini aloxa sP<uzgach anglading, yuzlari rangsiz, tugK> kabi xilpiragan odamlar oK>zlarini chP<utga olishar, izingdan baloni koK>rganday tikilib qolishar, qiy-chuv koK>tarib, kimlarnidir yordamga chaqirishardi; Xushing oK>ziga kP<ulganida maydonning oK>rtasiga borib qolganding - endi orqaga qaytib boK>lmasdi; orqada sP<unga chaqchaygan koK>zlarini tikib turgan bir toK>p olomon turardi, oldinda ham bir guruh qiyofasiz odamlar sP<unga sP<urayib qarab turishardi, faqat oK>ng tarafdagi anhora qurilgan yolgzK>izoyoq koK>prikkina boK>sh edi; SP<un bularning hammasini juda tP<uzlikda hisob-kitob qilib chiqding, oK>zingga qarab turganlarni hurkitgancha, oldinga qarab intilmoqda eding, buraqam - odamlar qurozsiz boK>lsalar oK>zingdan choK>chishini bilib qolgan eding: Biroq shu payt butun maydonni larzaga solgan buyruq yangradi.

- Ushlanglar! Tiriklay ushlanglar.

SP<un tovush kP<ulgan tomonga qaradimgu old tarafdin oK>zingga qarab yugurib kP<ulayotgan uchta askarni va boya uying oldida koK>rgan kamarli kishini koK>rding. Orqada ham sP<uni qurolli kishilar qurshab olgandi - faqat bitta yoK>l, koK>prik ochiq edi; SP<un koK>prikdan oK>tsang boK>ldi, naryogK>i qarovsiz, sP<urdaraxt xiyobonga chiqib olishingni bilarding, balki qutulib ham kP<utarsan? SP<un koK>prikka qarab yugurding. Oyoqlaring shu darajada chaqqon boK>lib qoldiki, oK>zingda qoK>rquv aralash ellik gazcha kP<uladigan anhordan ham sakrab oK>ta oladigan kuch sP<uzding. KoK>prik zinalaridan ikki sakrab chiqib olding va ichki sP<uzgi qilim ovchilar orasiga tushib qolgan ohu kabi birdan oK>zingni maydondagi olomon quvlab joK>naganini bilding, orqandan minglab otlar quvlab kP<ulayotgandP<uk quloqni qomatga kP<ultiradigan dupur-dupur va ayolu-erkaklarning chinqiriqlari eshitila boshladi - agar izingdagilar tab B<TMqibni shu tariqa davom ettirsa tP<uzda koK>prikka kP<ulib tiqilib qolishlari va bir-birini bosib yanchib tashlashlarini bilarding, bu sP<unga juda qoK>l kP<ulardi - toki tab B<TMqibchilar oK>zlarini oK>nglab olgunlaricha tashlandiq xiyobonga borib qolishing, undan soylab boK>ylab yashirib shahardan chiqib kP<utishing mumkin edi - biroq birdan orqandagi shovqin bir zum tingandP<uk boK>ldi va naq oyogK>ing ostida nimadir portlaganday gumburladi, vizillab kP<ulib chap soningga nimadir jozillab yopishdi va suyaging boK>lak-boK>lak boK>lib sharaqlab toK>kilib tushganday koK>z olding tinib kP<utdi, sP<un soK>nggi pillapoyaga qoqilib agK>nab tushding, agK>narkansan izingdan quvlab kP<ulayotgan johil, gK>azabnok olomonni va qoK>lida qurol ushlagan, hozirgina sP<unga oK>q uzgan odamni koK>rishga ulgurding, u odam qirrador qalpoq kiygan va sP<uning uyingda turgan otangning suratidagi qiyofaga juda oK>xshardi, ehtimol oK>shadir, ehtimol qaytgandir? B> dP<ub oK>ylading, ammo boshqasini anglay olmading va chakkang zarb bilan koK>prik panjarasiga urildi; SoK>ng hammasi tinib qaP<urgadir gK>oyib boK>lgandP<uk tuyuldi, toshib koK>prib chiqqan suv sP<uhrli kuch tab B<TMsirida yana oK>z oK>rasiga qaytib singib kP<utgani kabi, sP<un bilgan osmon, P<ur, daraxtlar, ranglar va butun dunyo bir-biriga aralashib kP<utib, kichik bir qizgzK>ish, ushlab boK>lmaydigan xira nuqtaga aylandi - sP<un hushingdan kP<utarkansan ustingga P<utib kP<ulgan qoshsiz va yuzsiz chaqchaygan odamlarni, ularning jahldan oK>zlarini yoK>qotib qoK>ygandP<uk shovqin suron qilishayotganini, sP<uni koK>rsatib nP<ulardir dP<ub kulishayotganini, kamarli kishining baqirganini, olomonni bir chP<utga haydayotganini, zambilga solib qaygadir koK>tarib borishayotganini, atrofingda arvoq sifat olomon tantanavor va zafarli qiyqirishayotganini, kimnidir tinmay olqishlayotganini, va maydonda orkP<ustr hamon tajovuzkor va jangovor kuy chalayotganini olomonning shovqin-suroni va

This is not registered version of TotalDocConverter

qiyqilg»n o»bga tashay b»r»yotganal, goK»y qat»ronlardir qoK»rganu, endi esingdan chiqib kP»tgan va xotirlash mushkul boK»lgan manzaraday elas-elas ilgK»ab qolding.

SoK»ng hayolingning bir chP»tida sP»rfayz yoz oqshomidagi toK»lin oy paydo boK»ldi va bir nP»cha daqiqa shuuringni yoritib yubordi, sP»n bu oy qurmagur bunchalar chiroyli, orombaxsh nur taratmasa dP»b oK»ylading, soK»nggi daqiqalarda esa koK»ksingga javonda turgan kostyumimni aqalli bir marta ham kiyishga ulgurmadima, dP»gan bir josusona afsus oralab oK»tdi va sP»n boshqa bu narsalar haqida oK»ylamaslik uchun osmon aks etib turgan koK»zlaringni yumib olding.

Olomon shodon qiyqirgancha sP»ni qaygadir koK»tarib borishardi, qaP»rdadir radio karnaydan fanning soK»nggi yutuqlari va bayram oldi chaqiriqlari oK»qilardi, maydonda esa orkP»str safga chorlab hamon tantanavor kuy chalardi...